

er saa overordentlig vanskeligt at tilfredsstille, den frie Videnskabelighed paa den ene Side og paa den anden Side Hensynet til de Krav, som Staten stiller til sine Embedsmænd. Det er det, der forvækker Forholdene ved vor Højskole. Det er ikke her saaledes som i andre Lande. Lad os blot se hen til Nabolandet Sverrig, hvor der er to Højskoler, hvor altsaa de mange Menneſker, der ikke finde sig tilfredsstillede ved den ene, kunne søge hen til den anden. Her ere alle danske Mænd, der ønske videnskabelig Uddannelse og ikke kunne staa sig tiltaals med de fremmede Universiteter, henviste til vor Højskole. Erfaringer gennem en lang Række af Aar vise, at dette Misforhold har trykket Videnskaben ikke saa lidt. Ganske vist har Videnskabeligheden, den sande Videnskabelighed, kunnet bane sig Vej gennem Universitetet, og den har frembragt mange udmærkede Mænd. Men man kunde næsten sige, at det er tilfældigt, at Universitetet hertilands kan frembringe eminentte Videnskabsmænd, hvorimod de Forhold, hvorunder det virker, snarere maatte siges at virke som et Tryk paa, at den egentlige frie Videnskabelighed der kan trives. Thi Bladterne blive befatte nærmest af Hensyn til de Krav, der gjøres gjældende for at tilfredsstille det praktisk vigtige Niemed, nemlig det at meddele Undervisning til dem, der skulle tage Examen, og at afholde en saadan Examen. Jeg skal ikke komme ind paa Spørgsmaalet om Examenkommissioner. Jeg kan kun slutte mig til de ærede Talere, der have udtalt sig om, at det er uheldigt, at Universitetet igjennem en saa lang Aarrække ikke har stillet sig venlig overfor Spørgsmaalet om Examenkommissioner. Jeg tror, at selve Universitetet maatte være bedst tjent med at faae saa meget af Examensvæsenet fra Haanden som muligt. Men jeg kan jo ikke Andet end udtale min Beklagelse over, at det ikke er sket. Et andet vigtigere Spørgsmaal er dette, at Universitetet ligesom andre Statsinstitutioner hertilands staa i et temmelig nært Forhold, ja, maaske et for nært Forhold til de veglende Stemninger og Tilstande i Regjeringerne med Hensyn til Ansættelsen af de forskjellige Docenter. Der er jo Ingen, der kan se bort fra, at baade den offentlige Mening og den til enhver Tid herskende Anskuelse hos de Styrende kan have en afgjørende Indflydelse paa, hvorledes et Sag bliver besat. Det kan have en høj Grad af Indflydelse paa, at en

Kraft kan gaa tabt, netop paa Grund af de Forhold, der ere herskende i et givet Dieblit, og at en Ansættelse kan ske, som maa siges ikke at staa i Forhold til Videnskabens Krav. Noget Saadant er jo utvivlsomt sket; det kan jo ikke godt være anderledes. Saafernt Universitetet var en videnskabelig Anstalt, der havde en Slags Indstillingsret med Hensyn til Besættelsen af sine ledige Poster, vilde maaske nogle af den Slags Vanskeligheder blive fjernede. Man maa jo imidlertid bestandig, naar man vil indføre saadanne nye Tilstande, ikke glemme, at Universitetet, som det er, jo udelukkende hviler paa en Fortid, i hvilken ganske andre Grundfætninger have gjort sig gjældende, og at man ikke paa een gang kan vente, at saadanne Hensyn skulle være de eneraadende, og udelukkende Hensyn til Videnskabens Krav være de bestemmende til enhver Tid. Der hører en høj Grad af Fordomsfrihed til; der hører Noget til at kunne vilke sig ud af Dieblitets Stemning for at kunne træffe den rette Afgjørelse overfor et saa vigtigt Spørgsmaal som dette. Hvad Universitetet som Korporation angaar, da ligger det jo ikke saa langt tilbage at se paa, hvad der foregik, dengang Universitetet feirede sin 400 Aarsfest, hvilke Beer der gik forud for denne nationale Fest, som man kunde kalde den og burde kalde den. Dette tyder jo ikke paa, at der hos Universitetet som Korporation raader en saadan Mand, at man kan sige, her er Hensynet til Videnskaben det Eneraadende, her er Hensynet til, hvad denne ene Højskole skylder sit lille Fædreland, det Eneraadende. Det forekom os Udenforstaaende, at ganske andre Hensyn, som jeg ikke her paa dette Sted vil kritisere, havde været de raadende og ført til en ikke ganske heldig Afgjørelse.

Naar jeg forlader dette Hovedhensyn, nemlig hvad denne Højskole skylder Fædrelandet som den eneste Højskole vi have, vender jeg mig til Studenternes Krav, og da vil jeg gjentage den Beklagelse, som er udtalt af den ærede første Taler (S. Holm), nemlig en Beklagelse over, at Forholdet mellem selve Studiet og Studenternes Liv ikke sker Fyldest og efter Forholdenes Natur næsten ikke kan ske Fyldest. Naar der saaledes siges, at der dog gennem et vist Aaremaal Forelæsningerne over et vist Sag maatte kunne søves tilende, saaledes at den unge Mand, der studerer og vil studere selvstændigt, kunde finde tilstrække-